

Gdańsk, dnia 7 października 2019 roku

Recenzent, prof. Roman Perucki

Dziedzina, sztuki muzyczne; Dyscyplina: instrumentalistyka

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku; ul. Łąkowa 1/2, 80-743 Gdańsk

RECENZJA

Zleceniodawca recenzji

Zleceniodawcą recenzji jest Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi – Wydział Fortepianu, Organów, Klawesynu, Muzyki Dawnej i Jazzu.

Do pisma Dziekana informującego o wyznaczeniu mej osoby na recenzenta pracy doktorskiej (pismo z dnia 8 lipca 2019 roku) mgra Karola Hilli zatytułowanej „Twórczość Anthoniego van Noordta w kontekście działalności kompozytorskiej Jana Pieterszooona Sweelincka i jego wybranych uczniów z uwzględnieniem problematyki wykonawczej opracowań wariacyjnych opartych na melodiach psalmów oraz form fantazji”, została dołączona przygotowana przez Doktoranta i Dziekanat następująca dokumentacja:

- dzieło artystyczne,
- dokumentacja dotycząca postępowania.

Podstawowe dane o Kandydacie

Karol Hilla urodził się w 1978 roku w Gdyni. Dyplom magistra sztuki w zakresie gry na organach uzyskał w 2003 roku na Wydziale Instrumentalnym Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku. W ramach programu Socrates-Erasmus odbył roczne stypendium w Hochschule für Musik und Theater w Hamburgu. Tam też, w 2008 roku ukończył z wyróżnieniem studia podyplomowe Konzertexamen, w klasie wybitnego przedstawiciela gatunku prof. Wolfganga Zerera. Uczestniczył w wielu kursach mistrzowskich interpretacji muzyki organowej, prowadzonych przez takich pedagogów jak Harald Vogel, Susanne Landale, Jon Laukvik, Marek Toporowski, Lorenzo Ghielmi. Już w czasie studiów pracował jako nauczyciel w Społecznej Szkole Muzycznej II st. w Gdyni. Od 2009 roku Karol Hilla jest asystentem Wydziału Fortepianu, Organów, Klawesynu, Muzyki Dawnej i Jazzu łódzkiej Akademii Muzycznej.

Jest laureatem II nagrody na Międzynarodowym Konkursie Organowym w Rumi (2000) rok).

W roku 2002 zakwalifikował się do udziału w Międzynarodowym Konkursie Organowym „Grand Prix de Chartres”.

Przez kilka lat był prezentatorem organów Archikatedry Oliwskiej. Obecnie pełni funkcję organisty w kościele św. Andrzeja Boboli w Gdyni.

Współpracował jako solista i muzyk orkiestry z Polską Filharmonią Bałtycką im. Fryderyka Chopina, Orkiestrą Symfoniczną Akademii Muzycznej w Gdańsku Występował również z zespołem „Camerata Nova” ze Szczecina oraz Cappellą Gedanensis.

OCENA DOROBKU ARTYSTYCZNEGO

Karol Hilla prowadzi ożywioną działalność koncertową. Do otwarcia przewodu doktorskiego, w latach 2003-2012 wykonał 70 koncertów w kraju i za granicą, m. in.: w Gdańsku, Gdyni, Olkuszu, Jastrzębiej Górze, Stegnie, Żarnowcu, Jędrzejowie, Bystrzej Krakowskiej, Oleśnicy, Vårdö, Amsterdamie, Rotterdamie, Dedesdorf, Wernigerode, Hamburgu. Ponieważ kandydat od 2013 roku do dnia dzisiejszego wykonał wiele koncertów organowych, chóralnych i kameralnych i nadal koncertuje, należy domniemywać, iż liczba koncertów znacznie przekracza liczbę 100. Wśród nich wymienić należy koncerty solowe, kameralne oraz z towarzyszeniem orkiestr. Od pozytywu prowadzi zespoły muzyki dawnej. W szczególnym kręgu zainteresowań Doktoranta jest wykonawstwo muzyki dawnej, zwłaszcza północnoniemieckiej i niderlandzkiej oraz muzyki wczesnoromantycznej. Prowadzi dwa chóry „Cantus” przy parafii św. Andrzeja Boboli w Gdyni oraz chór Uniwersytetu Morskiego.

Karol Hilla jest czynnym animatorem kultury. Jest Wiceprezesem Pomorskiego Stowarzyszenia „Musica Sacra”, z którym organizuje międzynarodowy cykl koncertów organowych w kościele NMP Wspomożenia Wiernych w Rumi oraz w gdyńskim kościele św. Andrzeja Boboli.

Jego działalność organizacyjna i popularyzatorska zasługuje na uznanie, a w kontekście wielowątkowej działalności pedagogicznej i artystycznej stanowi piękny wzór do naśladowania.

Karol Hilla swoją pracę doktorską „Twórczość Anthoniego van Noordta w kontekście działalności kompozytorskiej Jana Pieterszooona Sweelincka i jego wybranych uczniów

z uwzględnieniem problematyki wykonawczej opracowań wariacyjnych opartych

na melodiach psalmów oraz form fantazji” poświęcił stosunkowo mało znanemu kompozytorowi, związanemu z Amsterdamem i z czasami, w którym miastem rządili kalwiniści. Byli oni generalnie niechętni używaniu organów jako instrumentu „papieskiego”, związanego z liturgią kościoła katolickiego od kilku już wieków, ale dopuszczali organy do wykonywania muzyki poza liturgią w formie koncertowej. Tym większa wartość twórczości Anthoniego van Noordta (ok. 1619-1675) na tle muzyki niderlandzkiej XVI-XVII wieku.

W rozprawie przedstawiono fakty biograficzne twórcy, problematykę praktyki muzycznej

w holenderskim kościele reformowanym w XVII wieku: psalmy, kancjonały, funkcje organów w kalwinistów, praktykę improwizacji organowej i intonacji, oraz analizę wybranych „Psalmy i Fantazji” ze zbioru „Tabulatuurboeck” w zakresie wszelkich zadań wykonawczych realizowanych w omawianej epoce. Doktorant zestawiał twórczość Anthoniego van Noordta z istniejącą tradycją muzyczną ojca szkoły północnoeuropejskiej J.P. Sweelincka oraz jego uczniów i kontynuatorów (S. Scheidt, H. Scheidemann).

Karol Hilla wykonał olbrzymią pracę analityczną uzyskując wiedzę z różnych źródeł, porównując je, wyciągając wnioski, a następnie wykorzystując je w nagraniu dzieła artystycznego w postaci dwóch płyt CD z następującymi kompozycjami:

Samuel Scheidt – „Wir gläuben all’ an einen Gott”,

Jan Pieterszoon Sweelinck – “Psalm 116”,

Jan Pieterszoon Sweelinck – “Psalm 36”,

Anthoni van Noordt – “Psalm 119”

oraz ich omówienia w rozdziale VI zatytułowanym „Wykorzystanie wyników badań w interpretacji nagranych dzieł artystycznego”.

Szkoda, że autor w tak bogatej pracy nie przedstawił treści psalmów, bowiem słowo jest podstawowym tworzywem muzycznym, bez którego trudno zrozumieć istotę twórczości psalmodycznej.

Rozprawa doktorska mgra. Karola Hilli jest obszerną, 175-stronicową starannie napisaną pracą naukową. Mimo tego autor nie ustrzegł się drobnych błędów, literówek. Przykładowo na stronie 3 pracy (spis treści) tytuł zbioru „Tabulatuurboeck” jest poprawnie napisany

w pkt. I.1.2, natomiast błędnie zapisany w pkt. II.4., w rozdziale VI – 2 razy wymieniony jest numer strony 114. Na stronie 8 pracy gdzieśgdzieś brakuje spacji, na stronie 24 błędnie napisano *Nachthoorn* - poprawna nazwa to *Nachthorn*. Na stronie 30 słowo *Himmelrick* raz jest użyte jako *Hemelrijck*, a w przypisach *Hemelrijck*, na tejże stronie w przypisie nr 102 błędnie zapisano słowo *Vereinigung* (bez litery *u*). Na następnej stronie, w przypisie nr 108 powinno być *gesungen*, nie *gezungen*, a wyraz *Hemelrijck* z dużej litery. Na stronie 35 pojawiła się literówka w wyrazie *charakteru*. Na stronie 46 widać brak ciągłości myśli: „Dyspozycja organów pozwalała na większą różnorodność rejestracji w sekcjach manuału i w sekcji pedału. Powyższe zastrzeżenie nie wyklucza wykonania kompozycji A. van Noordta na pozostałych instrumentach głównych kościołów Amsterdamu”. Na stronie 50 w zdaniu „(m.in. w poszczególnych wariacjach Psalmów”, w nie powinno by pisane dużą literą. Na następnej stronie w zdaniu „Artykulację, która pełniła [...], uzyskiwano poprzez [...]”, uzyskiwano poprzez [...]”, zamiast wyrazu „uzyskiwano” powinno się zastosować wyraz „realizowano”. Tytuł rozdziału IV powinien brzmieć: Zastosowanie wskazówek wykonawczych północnoniemieckich uczniów Jana Pieterszooona Sweelincka w utworach Anthoniego van Noordta. Na stronie 54 autor dysertacji zastosował sformułowanie „separacja artykulacyjna”, a powinno być „separacja motywiczna” (czyli oddzielanie poszczególnych motywów). Na kolejnej stronie wyraz „uprzedzający” powinien być zastąpiony słowem „wskazujący” bądź „informujący”. W kontekście tej uwagi (jak wskazuje autor rozprawy doktorskiej) należy pamiętać „[...] że informacje zawarte w angielsko-holenderskim systemie notacji mają wpływ na aspekty wykonawcze: stosowaną artykulację, akcentację oraz sposób prowadzenia głosu. Hans Davidsson, opisując zdeterminowaną przez wykonawstwo praktykę wspomnianej notacji trafnie porówna ją do czegoś w rodzaju zapisu dźwiękowego wykonania na papierze.”

Wszystkie tłumaczenia w pracy pochodzą od autora (o ile nie zaznaczono inaczej).

Wielką zasługą magistra Karola Hilli jest autorskie dokonanie korekty znanych do tej pory wydań omawianego zbioru utworów van Noordta, wykorzystywanych z kopii oryginału dzieła odnalezionego w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej w 2005 roku.

Dzieło artystyczne zawiera się w 2 płytach CD. Zasadniczo prezentowane utwory są wykonane w sposób artystyczny z dbałością o szczegóły interpretacyjne. Życzylibyśmy sobie, aby chorałowe linie melodyczne były prowadzone w sposób czytelny dla słuchacza, zarówno na manuale (np. S. Scheidt „Wariacja 1”), jak i w głosie najniższym (np. S. Scheidt „Wariacja 4”). Jeżeli melodia chorału umiejscowiona jest w głosach środkowych to należy ją umiejętnie wyeksponować poprzez zastosowanie właściwej artykulacji oraz tworzenie odpowiedniego kontekstu w pozostałych głosach. Należy pamiętać o tworzonej harmonii, na skutek prowadzenia niezależnych, nakładających się linii: melodia chorałowa i kontrapunkty

(np. A. van Noordt „Psalm 119”). W niektórych utworach (np. J.P. Sweelinck „Psalm 116, Vers 1”, A. van Noordt „Psalm 119, Vers 2) twórca nagrania z dużą finezją realizuje powyższe zadania. Należy mieć na uwadze równoczesne zakończenie akcji muzycznej poprzez prawidłowe zdjęcie ręki i nóg z klawiatur. Doktorant przy wykonywaniu „Fantazji” van Noordta powołuje się na opinię Hertoga, iż fantazje te mogły być wykonywane również na klawesynie. Stąd dzieła te wykonał w jednej rejestracji. Wykonawca używa w większości

prezentowanych utworach właściwych, aczkolwiek różnorodnych zestawów głosów do interpretacji dzieła artystycznego.

Naczelną zasadą jest kierowanie się intuicją muzyczną i możliwościami technicznymi oraz brzmieniowymi instrumentu. Jak pisze autor omawianej dysertacji „*W instrumencie H. Scherera w Tangermünde manual główny (Oberwerk) jest w większym stopniu odporny na wahania ciśnienia spowodowane m.in. wykonywaniem szybkich figuracji niż Oberpositiv i Rückpositiv*”. Dlatego też należy szybkie przebiegi, figuracje grać na Oberwercku, a jeśli zajdzie potrzeba na innym Wercku – pamiętać należy tylko o właściwym organowym touche!

KONKLUZJA

Biorąc pod uwagę dotychczasowe dokonania artystyczne mgra Karola Hilli,

jego wykształcenie, swobodę wykonania, artystyczne – indywidualne wykonanie autorskiego wyboru dzieł mało znanych w Polsce, mimo drobnych zastrzeżeń: błędów językowych i pewnych nieścisłości, pracę doktorską Karola Hilli przyjmuję i popieram starania o uzyskanie tytułu doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie instrumentalistyka.

prof. Roman Perucki

